

Till: Regeringskansliet (Miljödepartementet)
Epost: m.remissvar@regeringskansliet.se
christoffer.sheats@regeringskansliet.se
emma.m.sjoberg@regeringskansliet.se
m.rattssekreteriatet@regeringskansliet.se

Stockholm 2021-09-03

Byggföretagens yttrande över promemoria M2021/01600 Regeringsprövning av kalkstenstäcker i undantagsfall

Byggföretagen är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar ca 3 800 bygg-, anläggnings- och specialföretag.

Byggföretagen har tagit del av rubricerad promemoria, och tillstyrker införandet av en möjlighet till regeringsprövning av kalkstenstäcker i undantagsfall. Byggföretagen vill dock påtala följande:

Förslagets utformning

Byggföretagen anser att den föreslagna lagändringen skulle kunna förenklas avsevärt. I denna del ansluter sig Byggföretagen till Svenskt Näringslivs remissvar på rubricerad promemoria.

Byggföretagen vill vidare understryka vikten av en långsiktig och förutsebar försörjning av kalksten i Sverige. I detta avseende är den föreslagna tidsutdräkten för nytt tidsbegränsat tillstånd att bryta kalksten för kort. Byggföretagen ansluter sig i denna del till SveMins remissvar på rubricerad promemoria.

Konsekvenser av ett stopp för kalkbrottet i Slite

Byggföretagen instämmer i den konsekvensbeskrivning som framförs i promemorian. Skulle kalkbrottet i Slite tvingas stänga, oavsett anledning, så skulle det ha omvälvande negativa konsekvenser för bostadsbyggande samt byggande av anläggningar och infrastruktur i Sverige. Byggföretagen har 2021-07-14 lämnat in en konsekvensanalys för bygg- och anläggningssektorn till Regeringskansliet. Slutsatserna i denna analys kvarstår oaktat rubricerad remiss, och bekräftas också av oberoende analyser. Även regeringens egen expertmyndighet, Sveriges geologiska undersökning (SGU) bekräftar slutsatserna. SGU skriver: ”De samhällsekonomiska, miljömässiga och sociala konsekvenserna som ett snabbt stopp för verksamheten i Slite innebär är mycket stora”.

Byggföretagen noterar skrivningen på s. 45 i promemorian, där det anges att ”Konsekvenserna på lång sikt är svårare att bedöma, men konsekvenserna bedöms vara mindre *eftersom berörda branscher sannolikt kommer att behöva anpassa sig genom t. ex. ökad import och ökad användning av alternativ till cement*”. Byggföretagen vill understryka vikten av cement – och i förlängningen betong - som ett av de byggmaterial som används vid konstruktion. Att helt avskrika betong som material är inte görligt, eftersom olika typer av konstruktioner kräver olika typer av material, och de flesta konstruktioner kommer även fortsatt att kräva betong, bland annat av hållfasthetsskäl.

SGU konstaterar också i sin rapport att det är orealistiskt att ersätta den gotländska kalken med sten från andra svenska täkter, eller genom import. Detta dels på grund av de stora samhällskonsekvenserna, dels då det skulle öka Sveriges globala klimatavtryck och dessutom göra Sverige beroende av andra länder för sin försörjning av samhällsviktiga insatsvaror.

Miljötillståndsprocesserna

Byggföretagen är medvetna om bygg- och installationssektorns belastning på klimatet, och är fast beslutna att vara en del av lösningen på klimatkrisen. Detta förutsätter dock långsiktiga förutsättningar för hållbar råvaruförsörjning, hållbar infrastruktur och förnybar energi. En avvecklad industri till följd av politiska beslut och uteblivna miljötillstånd skulle paradoxalt nog innebära ett avbräck i klimatarbetet. Byggföretagen vill här påminna om två grundläggande principer för uppfyllelsen av FN:s globala utvecklingsmål; universalitetsprincipen och principen om att alla aktörer – även privata – ska vara en del av arbetet.

Det finns idag inga material som kan ersätta betong som byggmaterial, men betongens klimatpåverkan kan minskas. Ett av Byggföretagens medlemsföretag har som exempel redan utvecklat betong där klimatpåverkan kan minskas med upp till 50 procent.

För att våra medlemsföretag ska kunna vara konstruktiva aktörer i klimatarbetet behöver miljötillståndsprocessen förändras, förkortas och förenklas. Det är centralt att förevarande promemoria inte ses som en långsiktig lösning på problemen med tillståndsprocessen, utan att snarare en början.

Det finns ett stort behov av en översyn av miljötillståndsprocessen i allmänhet, och domstolarnas och myndigheternas roller i synnerhet. I denna del ansluter sig Byggföretagen till SveMins remissvar på rubricerad promemoria.

Det finns dock åtgärder som redan nu skulle kunna förenkla miljötillståndsprocesserna, öka förutsebarheten och uppnå klimatmålen, utan att kräva stora ingrepp i miljöbalken. Att införa en avgift för prövning i planärenden är en väg att gå. En annan är att införa en tidsgräns för hur sent i processen en part får inkomma med krav på kompletteringar.

Slutord

För att omställningen av bygg- och anläggningssektorn ska kunna fortsätta behövs tillgång till klimatsmarta byggmaterial. Sektorn vill vara med och lösa klimatkrisen och bostadsbristen, samt skapa arbetstillfällen i hela landet, och därmed leva upp till regeringens ambition om ett fossilfritt välfärdsland.

En rad politiska processer, både nationellt och på EU-nivå, samt en rigid miljölagstiftning, hindrar bygg- och anläggningssektorn från att fullt ut delta i den gröna omställningen. Även uteblivna beslut sätter käppar i hjulen för industrins klimatsatsningar. Ett exempel är icke-beslutet rörande slutförvaret av kärnavfall i Sverige. Ett annat är Sveriges oförmåga att agera mot EU:s skogsstrategi, som inskränker det svenska självbestämmandet över skogen. Ytterligare ett exempel är att anläggningsmassor från exempelvis sprängningar för tunnelbyggen inte får återbrukas i andra byggprojekt, utan ses som avfall. Klimatavtrycket för deponin av enbart tunnelbanebygget i Stockholm motsvarar det svenska inrikesflyget under ett år.

Det behövs en helhetssyn på samhällsbyggandet, inklusive konstruktiv lagstiftning samt stabil elförsörjning, såväl avseende effekt, kapacitet som produktion.

Målkonflikten mellan klimat och miljö måste lösas ut, och företagen ses som en del av lösningen, inte en del av problemet. I dag ser vi på allt fler områden hur globala klimatutmaningar ställs i konflikt mot den lokala miljön. Cementas omställning till klimatneutral cement förhindrades av ett lokalt miljötillstånd på Gotland. Skogens klimatnytta får ofta stå tillbaka på grund av regleringar i miljöpolitikens namn. Det behövs ett helhetsgrepp om lagstiftningen på miljö- och klimatområdet för att dessa värden ska kunna förenas, snarare än motverka varandra.

Byggföretagen kan bidra till att minimera klimatpåverkan från byggandet i Sverige. Samtidigt som vi säkrar hållbara jobb i hela landet. Men det kräver en helhetssyn och långsiktiga villkor för att säkra tillgången till byggmaterial. Vi uppmanar regeringen att ge oss förutsättningarna.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till Tanja Rasmusson, näringspolitisk chef, på 08-698 58 99 eller tanja.rasmusson@byggforetagen.se.

BYGGFÖRETAGEN

Catharina Elmsäter-Svärd
Verkställande direktör